

السلام بروتی

اون بش کونده برچقار

سلمانلرک فائدهسنه چالیشیر

بیل : ۱

۳۳ تشرین اول - ۱۳۳۰

۱۶ ذی الحجہ ۱۳۳۲ —

صافی : ۱۴

قرآن کریم

اولان اوروجی طوتمدقیری و نمازی قیلمدقیری کی تکلیف وزرود ایتھدن آو
 اولاناملری و اوظورونب قالدءاملری ایجاب ایدر . مع ماقیه بعض امورطیبیه
 واردرکہ شرعاً فعل و ترکی مساوی یعنی تکلیفات زمره سندن اولدینی حالده
 عرف دینیلان شرع مجمل آکا مثبت و یا منفی برقیبت ویرہ بیلیر . مثلاً فردہ
 نظراً ملبوسات و ما کولاتده حد اعتدالی کچمک مباح اولدینی حالده ؛ احکام
 تکلیفیہ دن دکل ایکن جماعت آنی قییح کوریر . و وجدان عمومی جه موقع قبوله
 کچمز . بو حال عموم نظرندہ اصلاً کراہتدن قورتیله مز . و هیچ بر جماعتک
 بالعنوم افرادئ مسرف دکلدر . تیزه محللرندہ کز مک مباح اولدینی حالده
 (عرف) عدالتک بو محللرندہ کز ملریشہ دائماً نظر کراہتله باقمده در . دیتک کہ
 شرع متضادہ کی تکلیفات زمره سندن اولیان بر چوق شیلری شرع مجمل دیدیکمز
 (عرف) تکلیفاته ادخال ایدر کہ . بو حالده عرف (خطاب و منفی) موقنندہ
 بولتور دیمکدر .

بو ذاتک (حتی قبول ایتلی) دییه مقاله نیک سوکنده کی جہایه موافقه
 بزده کندیاری دیسه لردہ ؛ دیسه لردہ حتی قبول ایدن و دائماً حقہ طاپانلردن
 و محراب مناعیسی حق اولانلردن اولدینغیزی سوللکله ختام ویریرز .
 بایزید درسیاملردن

شرف المیرہ

جوازک احکام شریعتدن اولدینغنه دائر

— از میرلی اسماعیل حتی بک اقدیمیہ —

اسلام مجموعہ نیک برنجی جلدینده «جوازک احکام شریعتدن اولدینغنه دائر»
 عنوانیہ تشریحات اولدینغ مقاله یه ، از میرلی اسماعیل حتی بک اقدینک محترم سیل .
 الرشاد رسالہ سی واسطہ سیاه مقابله ده بولتدقیری کوریلدی ایدی . حق و حقیقتک
 ایضاح و اظہاری مقصدیہ مدافعه و مقابله ایتمک زمانتک آرتیق حلول ایتیش
 اولدینی ظننہ ایم .

معارضتک برنجی مقالہ سی ؛ جوازک احکام شریعتدن اولوب اولمامی

حقتہ کی نزاع ، نزاع لفظیہ در . عنوانیہ یا شلا یوردی . فقط ؛ اساس مسئلہ یہ
عائد اولان بوجہتک مناقشہ سنہ کیریشمزدن مقدم مقالہ اساسیہ مدہ فقہای حنفیہ
و شافیہ دن بعضی لری جوازک احکام شریعتدن اولمادیغنه قائل اولمشلردر ،
دیدیکم ایچون « جوازک احکام شریعتدن اولمادیغنه قائل اولانلر معتزلہ دن
بعضی لریدر » مآئدہ اولہرق تلخیص ایتدیکم ادعاسنی ، برچوق اصول کتابلرینہ مدہ
مراجعت و اولوردن بعض فقرہ لر نقل ایدہ رک اثبات ایتک ایستہ یور و نہ ایچون
بومذہبہ قائل اولانلرک معتزلہ دن بعضی لری اولدیغنی کتم ایدوب فقہای حنفیہ
و شافیہ دن بعضی لریدر دیورسکر ، دیہ اعتراض ویا سوال ایدیوردی .
معارضنر ، بعض علمای معتزلہ نک طبقات فقہای حنفیہ و شافیہ مدہ داخل
اولدق لرینی ۔ بالذات ۔ اوزون اوزادی یہ بیان ایتدک لری حالہ بوسؤالک ایرادینہ
نہ دن لزوم حس ایدیورلر ، پک دہ بیله میورم ؟

علم کلام اربابنک مسائل کلامیہ مدہ یکدیگریہ مخالف اولان فرقلری تفریق
و تمیز ایچون تعین و تخصیص ایتش اولدیغنی ویا دیگر فرقه اسملرینی ، فقہ
ویا اصول فقہ مسائلندہ مدہ ۔ کویا مسائل کلامیہ دن بحث اولونیورمش کبی ۔
بحث و استعمال ایتک نہ دن ایجاب ایتسون ؟ یوقسہ ؛ جواز ، احکام شریعتدنر
ویا دکلدر ، مسألہ سی ، مسائل کلامیہ دنمیدر ؟ بالفرض علمای نحو و معانیدن
اولان معتزلہ دن صرف نظر او علملرہ عائد بر مسئلہ نقل ایدیله جک اولورسہ
ینہ معتزلہ دن بعضی لری بویله ویا شویله دیور ، دیمکی اقتضا ایدر ، حقلرندہ ؛
نحو یوتدن ویا علمای معانیدن بعضی لری دیمک دوغرو اولمازمی ؟ خلاصہ فقہدہ
و اصول فقہدہ معتزلہ ک و اهل سنتک کبی فرقلر و مذہبلر یوقدر . بونلر
آتیجق مسائل کلامیہ مدہ در . یونقطہ نظر دندرک جوازک احکام شریعتدہ اولمادیغنه
قائل اولانلر ایستر معتزلہ دن و ایستر اهل سنتدن اولسونلر ۔ مسائل کلامیہ نک
خارجندہ ۔ بوکا عطف اہمیت ایتک اقتضا ایتمز . بونکہ برابر ؛ جوازک احکام
شریعتدن اولمادیغنه قائل اولانلر ، بالکز معتزلہ دن بعضی لری دکل ، معتزلہ دن
اولمایان فقہای حنفیہ و شافیہ دن بعضی لری مدہ قائل اولمشلردر .
صاحب تلویح ، تعارض و ترجیح بچشدہ ، بعثدن یعنی شریعتک وزودندن

اول اولان افعال حقتہ حکم نہ دن عبارت اولدیته دائر مذاہبک اختلافی بیان ایدرکن ، [اکر تنفس کبی افعال اضطرار یه دن ایسه ممنوع و حرام دکدر ، مکرکه تکلیف مئالایطان تجویز اولنه. ایشته بو ، اشیاده اصل اولان حرمتدر ، دینلرک مذهیدر .] دییور . [اکر اکل فواکه کبی افعال اختیار یه دن ایسه معتزله دن وفقهای حیفه و شافیهدن بعضیرینه کوره ممنوع دکدر ، مباحدر .] دییورک موضوع بحث مقالز اولان مذهبی مراد اییدیور . صاحب تلویحک بو جهتہ دائر اولان عباره سنی نقل اییدیورم :

« وان كان اختيارياً كما كل الفاكهة فحكمه الاباحة عند بعض المعتزله و بعض الفقهاء من الحنفیه و الشافعیه ،

نه غریب بر حال ! معارضمز بر طرفدن نزاع ، نزاع لفظیدر ، یعنی کلمه غوغا - سندن عبارتدر ، دییور ، بر طرفدن - غالباً بزنی ارباب اعتزالدن کوسترمک مقصدیله - ینه معتزله مذهیدر ادعا سندهده اصرار اییدیور . نزاع ؛ مادام که کلمه غوغاسندن باشقه بر معنایی حائر اولیان نزاع لفظیدن عبارتدر ، اوحالده بو خصوصده اورتهده نه مذهب و نهده فرقه لر قایلر .

اساس بحثه تعلق اولیان بو جهت ، بو صورتله حل و ایضاح ایدلر کدن سوکره ، نزاعک هیچ بر حکم و اهمیتی اولیان کلمه غوغاسندن عبارت بر نزاع لفظی دکل ، اک مهم بر اساسه عائد نزاع حقیقی اولدیغنی اثبات و ایضاح ایدلم . نزاعک ، بر نزاع لفظی اولدیغنی ادعا ایدن معارضمز ، اصول الحضریدن نقلاً اثبات مدعا ایتک ایسته یور . و اصول الحضریدن عیناً عباره سنی نقل ایتد کدن سوکره شو یولده ترجمه اییدیورلر :

« جائزک (مباحک) حکم شرعی اولوب اولماسی حقتده کی نزاع نزاع لفظیدر ، اصلاً بر فائده بی منتج دکدر . چونکه جمهور ، حکمی طلباً و یا تخیراً فعل عبده متعلق خطابدر ، دییه تعریف اییدیورلر : (ان شتم فعلتم) دیلر ایسه ک ایشارسک ، (لاخرج علیکم) سزک ایچون خرج [مواخذة و مجازات] یوقدر ، سوزلری شبه یوق بر خطابدر ، بوده شارع طرفندن بر حکمدر . شارعک سکوت ایتدیکی شیئه کلتجه ، شارعک سکوتی (ابحتة) آنی مباح (جائز) قیلیم فوه سنده در .

بنیاء علیہ بو اصطلاح اوزرہ مناحک بتون اقسامی احکام شرعیہ دندر .
معتزلہ حکمی ، کندندہ طلب بولناہہ تخصیص ایدیورلر ؛ ایسته نزاع اسامی
و اصطلاحاتده بر تراعدر . بو کبی تراغزلر نظر عقلاده هیچدر .

اصول الحضری مؤلفی ؛ جوازك احکام شریعتدن اولدیغنه قائل اولان ائمه
مذهب و جمهور فقہانك و جواز احکام شریعتدن دکلدر دینلرک هیچ بر شیده
هیچ بر نزاع و اختلافلری یوقمش و هر شیده متفق ایملر و حتی شارعك سکوتك
(ایحته) قوه سنده بر خطابدن عبارت اولدیغنی هیچ بری انکار ایتمه یورمش ، یالکر
حلاف و نزاع ؛ حکمك تعریفده ایمش ، دیمک ایسته یور .

ائمه اصول و فقہای مذهب ؛ شارعك سکوتك (ایحته) قوه سنده بر خطاب
اولدیغنه قائل اولما مشلردر . شارع ، واجبات و محرماتده سکوت ایتمدیکی کبی
جائز اولان شیلر دده سکوت ایتمه مشدر . اصولیون و فقہای مذهب جائز اولان
شیلرک کافه سی (خلق لکم مافی الارض جمیعاً) آیت جلیله سیله ثابتدر ، دیرلر .
حالبوکه جواز احکام شریعتدن اولما دیغندن اولیه آیت جلیله لراه ثابتدر ، دیمک
دوغرو بر اجتهاد دکلسه ده اصول الحضری مؤلفی کبی شارعك سکوتی (ایحته)
قوه سنده بر خطابدر ، احکام شریعتدن اولان جواز آنکاه ثابت اولور ، کبی
سوزی ده سویاهه مشلردر . چونکه علمای اصول و فقہای مذهب بویاهه سوز
سویلکدن چوق عالی و متزه درلر . اصول الحضری مؤلفنک بوسوزی ، کندیتك
علم اصواہ نسبتی اولما دیغنی و اصولك مسائل غامضه سنی دکل ، بیطه سنی بیاه
ادرا کدن عاجز اولدیغنی اثباته کافیدر .

اصول حضری مؤلفنه کوره شارعك سکوتی ، (ایحته) قوه سنده بر خطاب
ایمش . و بونکاه احکام شریعتدن اولان جواز ثابت اولورمش . بو سکوت ؛
عجا قبل البعثه اولان سکوته ده شاملیدر ؟

— مابعدی وار —

منتشامهوشی

منصوری زاده

عجیب